

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4019/2022
12.05.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ђуро Живковић, адвокат из .., против тужених Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, Градске општине Врачар, коју заступа Градско правобранилаштво Града Београда, ББ и ВВ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Татјана Савић Спасић, адвокат из ... и ГГ из ..., чији је пуномоћник Даница Радивојевић, адвокат из ..., ради утврђења и иселења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4352/21 од 03.11.2021. године, у седници одржаној 12.05.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4352/21 од 03.11.2021. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужених ББ, ВВ и ГГ, за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 2619/2020 од 19.04.2021. године, ставом I изреке, утврђено је да је апсолутно ништав уговор о стицању својине на стану бр. ...-.../...-... од 07.10.1991. године, закључен између тужене Општине Врачар и туженог ББ, а што су тужени дужни да признају. Ставом II изреке, утврђено је да је апсолутно ништав анекс уговора о стицању својине на стану бр. ...-.../...-... од 07.10.1991. године, закључен између тужене Општине Врачар и туженог ББ, а што су они дужни да признају. Ставом III изреке, утврђено је да је апсолутно ништав уговор о поклону од 03.03.1994. године Ов бр. .../... закључен између тужених ББ и ДД, а што су тужени дужни да признају. Ставом IV изреке, утврђено је да је апсолутно ништав уговор о поклону Ов .../... од 31.03.1995. године, закључен између тужених ДД и ВВ, а што су тужени дужни да признају. Ставом V изреке, утврђено је да је апсолутно ништав уговор о продаји од 18.02.1995. године Ов II бр. .../... закључен између тужених ДД и ГГ. Ставом VI изреке, обавезана је тужена ВВ да једноособан стан бр. ... површине 50

м2 на ... спрату стамбене зграде у Ул. ... бр. ..., постојеће на кат.парц. ..., уписан у ЛН ... КО ..., испражњен од лица и ствари преда у државину тужиоцу. Ставом VII изреке, обавезан је тужени ГГ да двособан стан бр. ... површине 78 м2 на ... спрату стамбене зграде у ..., у Ул. ..., кућа, кућни бр. ..., постојећи на кат.парц. ..., уписан у ЛН ... КО ..., испражњен од лица и ствари преда у државину тужиоцу. Ставом VIII изреке, одређена је предложена привремена мера, тако што је забрањено туженом ГГ из ..., располагање и свако отуђење и оптерећење непокретности, стана бр. ..., у Ул. ... у ул. ... у ..., до правноснажног окончања спора. Ставом IX изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 742.500,00 динара, са законском затезном каматом, почев од дана извршности пресуде па до исплате. Ставом X изреке, одбијен је захтев тужилаца у делу којим су тражили да се обавезу тужени да му на досуђени износ трошкова поступка од 742.500,00 динара, исплати и законску затезну камату почев од 19.04.2021. године па до извршности пресуде, као неоснован.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж 4352/21 од 03.11.2021. године, ставом првим изреке, преиначио пресуду Вишег суда у Београду П 2619/2020 од 19.04.2021. године, од става првог до седмог изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца да се: утврди да је апсолутно ништав уговор о стицању својине на стану бр. ...-.../...-... од 07.10.1991. године, закључен између тужене Општине Врачар и туженог ББ; утврди да је апсолутно ништав анекс уговора о стицању својине на стану бр. ...-.../...-... од 07.10.1991. године, закључен између тужене Општине Врачар и туженог ББ; утврди да је апсолутно ништав уговор о поклону од 03.03.1994. године Ов бр. .../... закључен између тужених ББ и ДД; утврди да је апсолутно ништав уговор о поклону Ов .../... од 31.03.1995. године, закључен између тужених ДД и ВВ; утврди да је апсолутно ништав уговор о продаји од 18.02.1995. године Ов П бр. .../... закључен између тужених ДД и ГГ, што су све тужени дужни да признају, те да се обавезе тужена ВВ да једноособан стан бр. .. површине 50 м2 на ...спрату стамбене зграде у Ул. ... бр. ..., постојеће на кат.парц. ..., уписан у ЛН ... КО ..., испражњен од лица и ствари преда у државину тужиоцу и обавезе тужени ГГ да двособан стан бр. ... површине 78 м2 на ... спрату стамбене зграде у ..., у Ул. ... бр. ..., постојећи на кат.парц. ..., уписан у ЛН ... КО ..., испражњен од лица и ствари преда у државину тужиоцу. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 2619/20 од 19.04.2021. године, у ставу осмом изреке, тако што је одбијен, као неоснован, захтев тужиоца да се одреди привремена мера забраном туженом ГГ располагање, отуђење и оптерећење стана бр. ..., у Ул. ... бр. ... у ..., до правноснажног окончања спора. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу деветом изреке пресуде Вишег суда у Београду П 2619/20 од 19.04.2021. године, тако што је обавезан тужилац да туженима накнади торшкове поступка и то: туженој Републици Србији 174.000,00 динара; туженој Општини Врачар 236.500,00 динара и туженом ГГ 222.000,00 динара, све са законском затезном каматом, почев од дана наступања извршности одлуке до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженима накнади трошкове другостепеног поступка и то: туженој Републици Србији 60.000,00 динара; туженој Општини Врачар 60.000,00 динара; туженом ГГ 60.000,00 динара, туженима ББ и ВВ, солидарно 90.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужени ББ, ВВ и ГГ су доставили одговоре на ревизију тужиоца. Трошкове ревизијског поступка су тражили опредељено.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, на основу члана 408., у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11 ... 18/20) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је правни следбеник пок. ЂЂ, који је био власник куће кућни бр. ... у Ул. ... (сада Улица ...), у ..., на парцели 752, са кућиштем и двориштем површине 751,50 м2. Пресудом Окружног суда за Град Београд К 452/49 од 17.12.1949. године, покојни ЂЂ је оглашен кривим за кривично дело привредне сарадње са окупатором из члана 10. Закона о кривичним делима против народа и државе, и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом од 8 месеци и конфискацију целокупне имовине. Решењем Другог среског суда за Град Београд од 12.04.1955. године, конфискована је и пренета у својину државе ФНРЈ, између осталог, и непокретност уписана у ЗКУЛ ... КО ..., на парцели ..., кућа, кућни број ..., у Ул. ..., са кућом и двориштем у површини од 701,10 м2. Истим решењем, конфисканту ЂЂ и његовој ужој породици је обезбеђен стан неопходан за живот у одузетој кући у Ул. ... бр. ..., на ... спрату лево, који се састоји од три собе, предсобља, кухиње, купатила и осталих узгредних просторија. Према решењу од 06.12.1955. године, мења се и допуњује решење од 12.04.1955. године, у погледу тачне идентификације стана који се обезбеђује као неопходан за живот конфисканта и његове породице у одузетој кући, имајући у виду да се, у поступку извршења конфискације, пок. ЂЂ обратио суду, тражећи да му се предметни стан додели на доживотно уживање, јер стан у коме тренутно живи не одговара његовим потребама и потребама чланова његовог породичног домаћинства. Чланови породице ... су се ... године, обратили суду захтевом за упис забележбе права коришћења на спорном стану, па је решењем Дн 6779/67 од 01.08.1967. године, извршена забележба права коришћења на предметном стану у корист ЂЂ и чланова његове уже породице и то: ЕЕ, ЖЖ и ЗЗ. Носилац станарског права на предметном стану је био ИИ, који је закључио уговор о коришћењу предметног стана 30.08.1967. године, са ЗЗ и ЖЖ1, као даваоцима стана на коришћење. Наредни носилац станарског права на предметном стану био је ЈЈ, на основу уговора о замени станова уз сагласност РЕИК "КК". ББ, као члан породичног домаћинства носиоца станарског права је, 07.10.1991. године, закључио са Општином Врачар, као продавцем и носиоцем права располагања на предметном стану, уговор о стицању својине, оверен пред Трећим Општинским судом у Београду 22.10.1991. године, а потом и анекс тог уговора од 08.11.1991. године, оверен 20.11.1991. године. Потом је ББ, у својству поклонодавца, својој мајци ДД, као поклонопримцу, поклонио предметни стан. Решењем Другог Општинског суда у Београду Дн 8946/94 од 02.09.1994. године, уписано је право својине ДД на предметном стану и дозвољена деоба истог на основу решења Одељења за урбанизам, комунално-стамбене и грађевинске послове Општине Врачар од 25.04.1994. године, тако што се формирају два стана и то: двособан стан бр. ..., површине 78,40 м2 и једноособан стан бр. ..., површине 50,30 м2. ДД је продала стан бр. ... уговором о купопродаји закљученим са

ГГ, као купцем, а стан бр. ... је поклонила уговором о поклону непокретности који је 31.03.1995. године закључила са својом кћерком ВВ, као поклонопримцем. Оба лица, купац и поклонопримац су своје право својине уписали у земљишне књиге. Решењем Окружног суда у Београду Кв 76/58 од 07.03.1958. године, извршена је судска рехабилитација, а решењем Окружног суда у Београду Рех бр, 98/06 од 14.12.2007. године, усвојен је захтев за рехабилитацију пок. ЂЂ и утврђено да је ништава правноснажна пресуда Окружног суда за Град Београд К 452/49 од 17.12.1949. године од тренутка њеног доношења и да су ништаве све правне последице те пресуде, укључујући и конфискацију имовине, а да се пок. ЂЂ, сматра неосуђиваним.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца, како за утврђење ништавости предметних уговора, тако и чинидбу, предају предметног стана у државину тужиоцу, испражњеног од лица и ствари и одредио привремену меру забраном туженог ГГ да располаже, отуђи или оптерети предметни стан до правноснажног окончања овог спора, налазећи да је пок. ЂЂ на основу одредбе члана 84. Закона о конфискацији имовине и о извршењу конфискације ("Сл.лист ФНРЈ" бр. 61/46...105/46), припадало право својине на предметном стану, који је изузет из конфискације и остављен породици осуђеног ЂЂ. Пошто је правни претходник тужиоца, по мишљењу првостепеног суда, и даље био власник спорне непокретности, то тужена правна лица нису имала могућност да стан продају носиоцу станарског права, па је тај уговор ништав, а због тога су ништави и сви остали уговори који су предмет овог спора, у смислу одредбе члана 103. Закона о облигационим односима. Због тога су, по мишљењу првостепеног суда, тужени ВВ и ГГ, дужни да тужиоцу предају предметни стан. У погледу предлога тужиоца за одређивање привремене мере, првостепени суд је нашао да је тужилац учинио вероватним постојање потраживања и да су за одређивање привремене мере испуњени услови, прописани одредбом члана 449.став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу, обзиром да извршни дужник због одређене привремене мере може да трпи само незнатну штету.

Другостепени суд је, побијаном пресудом, преиначио првостепену пресуду, тако што је тужбени захтев тужиоца одбио у целини, како за утврђење тако и за чинидбу, а одбио је и предлог тужиоца за одређивање привремене мере забраном туженом ГГ да располаже, отуђи и оптерети предметни стан до правноснажног окончања овог спора пошто за то нису испуњени законом прописани услови јер потраживање тужиоца није вероватно. По оцени другостепеног суда, пок. ЂЂ, предметни стан није остављен у власништво, већ му је, у згради која је конфискована и пренета у својину државе ФНРЈ, дато право доживотног уживања на предметном стану, на основу захтева који је он упутио суду у поступку извршења конфискације. По мишљењу другостепеног суда, предметни уговори нису ништави, јер су закључени у свему према прописима о промету непокретности важећим у време њиховог закључења, у писменој форми, потписи уговарача оверени су од стране суда, предмет промета је могућ и дозвољен, па они испуњавају све законске услове за пуноважност, посебно имајући у виду да уговор о продаји није апсолутно ништав ако је продата туђа ствар или ако је продато спорно право, јер је одредбом 460. Закона о облигационим односима прописана продаја туђе ствари, тако што иста обавезује уговараче, али купац који није знао или није могао знати да је ствар туђа, може ако се услед тога не може да оствари циљ уговора,

раскинути уговор и тражити накнаду штете. Због тога су, по мишљењу другостепеног суда, неосновани тужбени захтеви, како за утврђење ништавости предметних уговора, тако и за иселење тужених ВВ и ГГ, из предметних непокретности, јер су они у законитој, савесној и несметаној државини тих непокретности, почев од 1995. године (тужба је суду поднета 29.12.2011.године).

По оцени Врховног касационог суда, одлука другостепеног суда је заснована на правилној примени материјалног права.

У конкретном случају, решењем Другог среског суда за Град Београд И-1/54 од 12.04.1955. године, конфискована је и пренета у својину државе ФНРЈ, имовина осуђеног ЋЋ, између осталог, непокретност уписана у ЗКУЛ ... КО ..., парцела бр. ..., кућа кућни број ..., у Ул. ..., са кућом и двориштем у површини од 701,10 м2, а конфисканту ЋЋ и његовој ужој породици која се састоји од три члана - жене ЕЕ и кћери ЖЖ и ЗЗ, обезбеђен је стан неопходан за живот у одузетој кући у Ул. ... бр. ..., на ... спрату лево, који се састоји од три собе, предсобља, кухиње, купатила и осталих просторија. Наиме, пок. ЋЋ је у поступку извршења конфискације, од суда тражио да му се предметни стан додели на доживотно уживање, па је решењем Дн 6779/67 од 01.08.1967. године, извршена забележба права коришћења на горе наведеном стану у корист ЋЋ и чланова његове уже породице и то: ЕЕ, ЖЖ и ЗЗ. Дакле, правни претходник тужиоца није био власник предметног стана, па због тога тужилац, као његов правни следбеник, нема право на заштиту права својине, јер то право припада само власнику ствари, на основу одредбе члана 37. Закона о основама својинско-правних односа, којом је прописано да власник може тужбом захтевати од држаоца повраћај индивидуално одређене ствари (став 1.). Власник мора доказати да на ствари чији повраћај тражи има право својине, као и да се ствар налази у фактичкој власти туженог (став 2.), а у конкретном случају тужилац није доказао да на ствари чији повраћај тражи има право својине.

Одредбом члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да је уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, ништав, ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију, или ако закон у одређеном случају не прописује што друго. На основу одредбе члана 460.истог закона, продаја туђе ствари обавезује уговарача, али купац који није знао или није могао знати да је ствар туђа, може, ако се услед тога не може остварити циљ уговора, раскинути уговор и тражити накнаду штете.

Правни послови који су предмет ове парнице, нису ништави, јер су закључени у законом прописаној форми, а то што би предмет купопродаје евентуално била туђа ствар, није разлог за ништавост уговора, пошто продаја туђе ствари обавезује уговараче.

Наводима ревизије тужиоца о томе да су његови правни претходници имали положај давалаца стана на коришћење јер су у том својству закључили уговор о коришћењу стана од 30.08.1967. године са ИИ, као носиоцем станарског права и уговор о коришћењу стана од 11.02.1973. године са ЈЈ, такође као носиоцем станарског права, не доводи се у сумњу правилност побијане пресуде. Закупац не мора нужно да буде и власник ствари која је предмет закупа (закупац и власник нису синоними), а правни

претходници тужиоца нису били власници предметних непокретности, јер им је стан, у згради која је конфискована и постала друштвена својина (општенародна имовина), додељен на доживотно становање (лична службеност –*usus fructus*). Као држаоци (плодоуживаоци), правни претходници тужиоца су били у могућности да предметни стан издају у закуп трећим лицима пошто су тако располагали својим правом државине, као сегментом права својине, које при том не обухвата право располагања, јер то право има само власник, а не и држалац ствари.

Ревидент у ревизији указује да је одредбом члана 84. Закона о конфискацији имовине и извршењу конфискације, ставом 5. прописано да се осуђеном лицу који није земљорадник не може одузети кућа за становање, а ако кућа има два или више станова, или ако осуђени има више кућа, оставиће му се у својину стан у једној од тих кућа. Међутим, предметни стан правном претходнику тужиоца није остављен у својину, нити је он у поступку извршења конфискације то тражио, него му је, супротно томе, дато право доживотног становања (лична службеност), за њега и за чланове његове уже породице. Пошто је предметни стан био у друштвеној својини, носилац станарског права и чланови његовог породичног домаћинства су имали могућност, на основу одредбе члана 6. став 1. Закона о стамбеним односима ("Службени гласник СРС", бр. 12/90) да га откупе, што су они и учинили, па су предметни правни послови законити, а тужилац у ревизији неосновано указује на погрешну примену материјалног права.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

Трошкови ревизијског поступка на име ангажовања пуномоћника, адвоката за састав одговора на ревизију и судских такси у поступку по ревизији, туженима ББ, ВВ и ГГ, нису били потребни, у смислу одредбе члана 154. Закона о парничном поступку, па је Врховни касациони суд одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 165. став 1. истог Закона.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић